

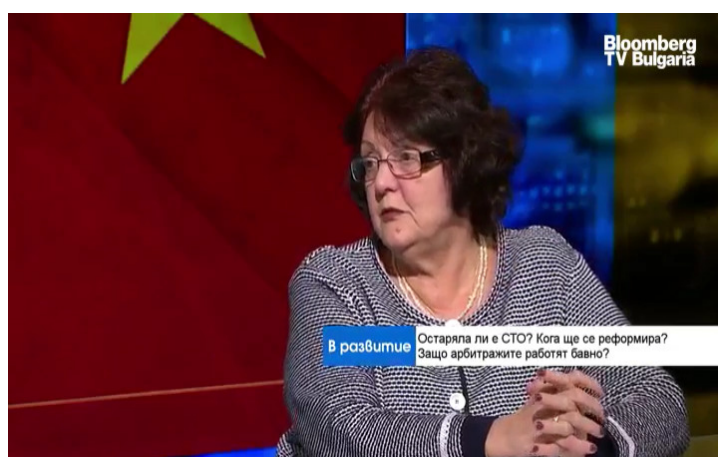
2020

INVESTOR.BG

Искра Христова-Балканска: Не се очаква тенденция към двустранни търговски договори

Евентуален разпад на СТО би означавало разрушаване на либерализирането на външната търговия и накърняване на интересите на редица развиващи се страни

Светът няма да тръгне в посока двустранни търговски споразумения въпреки проблемите в Световната търговска организация (СТО). Дългогодишното ѝ влияние не може да бъде пренебрегнато. Това каза проф. Искра Христова-Балканска, ИИИ – БАН, в ефира на [Bloomberg TV Bulgaria](https://www.bloomberg.com/...).

<https://www.investor.bg/drugi/338/a/iskra-hristova-balkanska-ne-se-ochakva-tendenciia-kym-dvustranni-tyrgovski-dogovori-296401/>

По думите ѝ разпад на СТО ще значи пълно разрушаване на либерализирането на външната търговия, накърняване на интересите на редица развиващи се страни и сегментиране на пазара. „Всичко това противоречи на логиката на международната система за търговия през последните десетилетия“, отбеляза Христова-Балканска.

Експертът коментира и необходимостта от реформи в организацията. Тя изрази очаквания част от решенията да бъдат намерени на следващия голям форум през юни, който е посветен на темата, като добави, че все пак много неща зависят от двустранните търговски преговори, включително тези между САЩ и Китай, САЩ и Европейския съюз.

„Има много противоречия, които постепенно трябва да бъдат изгладени“, посочи Христова-Балканска.

Като най-големи печеливши от СТО Христова-Балканска посочи САЩ, Китай и Германия. По нейни думи трите страни имат най-значими ползи от либерализацията на търговията заради големите си пазарни дялове.

„Ползите от либералния търговски режим за САЩ, Китай и Германия годишно се равняват на около 86-90 млрд. долара“, добави още Христова-Балканска.

По статията работи: [Експерт на Bloomberg TV Bulgaria](#)

Проф. Гарабед Минасян: Кризата не въздейства по един и същ начин върху цялото население. Има хора, които директно страдат

Кризата, която сега изживяваме, не е чисто икономическа, тя е здравословна криза, която влияе върху икономиката, коментира той

31 Март 2020

"Всичко, което се разраства, е благодарение на дългове, които са правени. Цялата банкова система съществува, благодарение на дълговете, които прави", каза в предаването "Лице в лице" проф. Гарабед Минасян, макроикономист, бивш член на УС на БНБ.

"В нашата история има злоупотреба с дълговете, които се правят. Това, което трябва да се направи, е дълговете да се теглят и да се използват не за ядене и пиене, а за разширяване на производството, за икономическа експанзия", коментира той.

"Кризата не въздейства по един и същ начин върху цялото население. Има хора, които директно страдат. Например тези, които имат ресторанти, или хотели, или са в туристическия бранш, или там, където има производство", отбеляза проф. Минасян.

Вижте целия разговор с проф. Гарабед Минасян във видеото. <https://www.btv.bg/video/shows/lice-v-lice/videos/prof-garabed-minasjan-krizata-ne-vazdejstva-po-edin-i-sasht-nachin-varhu-cjaloto-naselenie-ima-hora-koito-direktno-stradat.html>

Проф. Минасян: Държавата има пари, въпросът е къде отиват тези пари

Бизнесът няма дългосрочна перспектива, смята доц. Йоцов

13 Септември 2020

Българската икономика се свива през второто тримесечие с 10% спрямо първите три месеца на годината и отбелязва най-големия спад на годишна база от 1997 г. насам. Това показват предварителни данни на Националния статистически институт. Купуваме по-малко стоки, харчим по-малко пари.

Пари има в държавата, въпросът е как ще се харчат и къде отиват, отбеляза в предаването "120 минути" **проф. Гарабед Минасян**, макроикономист.

Ликвидността в икономиката е изключително висока, виждаме го като свръхрезерв на търговските банки и като депозити на населението в банките, посочи и **доц. Виктор Йоцов**.

„Не е проблем ликвидността. Проблем е защо се харчат – дали за да покриваме спешни нужди, породени от икономически или по-скоро политически проблеми или имаме някакви по-дългосрочни цели“, допълни той.

По думите на доц. Йоцов наблюдаваме свиване, поради липсата на сигурност, на инвестиционна политика. Бизнесът няма дългосрочна перспектива, добави той.

Още вижте във видеото. <https://www.btv.bg/video/shows/120-minuti/videos/prof-minasjan-darzhavata-ima-pari-vaprosat-e-kade-otivat-tezi-pari.html>

Йордан Христосков Снимка: БНТ

Проф. Йордан Христосков: Пред пенсионната ни система има неблагоприятно бъдеще

👁 9646 | 27 юли 2020 | 15:28

Даването на пари на калпак, води до това близо половината от пенсионерите да получават една и съща пенсия, което демотивира хората да се осигуряват върху истинските си доходи, коментира той

„Една пенсионна система трябва да дава на хората онова, което те имат като принос в социалното осигуряване и в частност с пенсионното осигуряване. Даването на пари на калпак, води до това близо половината от пенсионерите да получават една и съща пенсия, което демотивира хората да се осигуряват върху истинските си доходи и да получат едно справедливо възнаграждение за осигурителните си вноски“. Това коментира пред БНР проф. Йордан Христосков, бивш социален министър и бивш управител НОИ.

Той е автор на анализ за пенсионната система, на която е посветен **годишният доклад на Института за икономически изследвания при БАН**.

Проф. Христосков определи социално-икономическите мерки на правителството, обявени по-рано днес, като политически, направени по принуда, „за да продължи по-дълго агонията и да се задържи на власт това мафиотско правителство“

По думите на проф. Йордан Христосков пред пенсионната система стои неблагоприятно бъдеще:

„Тя непрекъснато натрупва дълг в резултат на това, че приходите, които ще постъпват в следващите година са много по-малко и трябва да се търси решение на този дълг. Едно от решенията е поддържане на „сребърния фонд“. Създаването на стабилен фонд, който да гарантира бъдещите плащания в пенсионната система, е сериозна политика, с която да се занимава правителството, а не да раздава пари на калпак“.

В предаването „12+4“ проф. Христосков посочи друг сериозен проблем:

„Той е в т.нар. „капиталово осигуряване“. Всички държави в Европейския съюз, особено в западната част, насърчават капиталовото осигуряване, тоест, хората сами да спестяват за бъдещата си пенсия заради лошата демографска картина. България наказва участието във „втория стълб“ с това, че намалява с около 25% пенсията от публичната солидарна система... Нямаме решения дори какви видове пенсии ще се плащат от универсалните пенсионни фондове“.

Faktor.bg

Проф. Искра Белева: Рисковете пред икономиката нарастват, хаосът в здравната система е очевиден

Искра Белева

08 NOV 2020

Ефективното използване на средствата, които получаваме по европейските програми е много по-важно от това, с колко ще се увеличи техният размер. Това заяви в интервю за БГНЕС проф. Искра Белева от Института за икономически изследвания към БАН.

Общественият дебат в последните дни се фокусира върху разпределението на средствата, които ще имаме възможност да получим от Европейския план за възстановяване в размер на 12 млрд. лв., но този разговор задължително следва да отчита и оценките и поуците от реализацията на близо 30 млрд. лв. налични по оперативните програми от втория програмен период 2014-2020 г.

"Изпълнение на европейските програми към 26 октомври 2020 г. варира от 34% в ОП „Околна среда“ до 58,9% в ОП „Човешки ресурси“ като реално изплатени средства по съответните програми. Средното изпълнението на оперативните програми е 43,2%.

Предвид факта, че сме в края на програмния период резултатът не може да се оцени като добър“, коментира икономистът. Нещо повече, имайки опита от първия програмен период, когато усвоените средства бяха в размер на 16 млрд.лв., разпределени в осем оперативни програми, очакванията за по-добри резултати в рамките до 2020 г. бяха основателни.

„Спрямо първия програмен период (2007-2013 г.) когато бяха усвоени средства в размер на близо 16 млрд.лв., разпределени в осем оперативни програми, очакванията за по-добри резултати намираха основание в натрупания опит и направените поуки за тежки процедури и тромаво администриране, за недобра координация между участващите в реализацията на програмите“, заяви проф. Белева. Фактът, че реализацията на програмите през първите две години (2014-2016 г.) е почти нулево показва, че този период е свързано с подготовката на програмите.

„Две години са много за административното обслужване и договаряне на търговете, за стартиране на реалното изпълнение на програмите. Моята оценка е, че не сме успели да се поучим от допуснатите слабости и да направим по-ефективна подготвителната работа за стартиране на проектите“, посочи проф. Белева. Този извод е важен, защото проектите, които ще се финансират в рамките на Националния план за възстановяване и устойчивост ще изисква две-трети от средствата по проектите да бъдат усвоени в рамките на първите две години от стартирането на плана.

Регионална кохезия, транспорт и транспортна инфраструктура и развитие на човешките ресурси са трите направления, в които основно се насочват парите от двата програмни периода. „Изпълнението на оперативната програма "Транспорт и транспортна инфраструктура" е 45,6% по реални изплатени средства и на 43,7% по получени трансше, което не е високо. ОП "Региони в растеж" е с реално изплатени средства над 50%, но одобрените трансше и плащания са в размер на 44%. Една по-успешно реализираща се програма е тази за развитие на човешките ресурси, по която размерът на договорените средства е 58,9%, а този на получените трансше - 55,3%, анализира тя данните.

Прави впечатление, че ОП „Добро управление“ е с най-ниско равнище на реализация и изплатени средства: „Очевидно имаме още много да се учим за добро управление“.

Проф. Белева е категорична, че ако искаме да усвоим средства, които идват по Плана за възстановяване и устойчивост, трябва да подготвим и защитим проекти със стратегическо значение за развитие на икономиката.

Доколкото икономическата политика се оценява спрямо конкретни цели на развитието, а не спрямо абстрактни понятия, постигането на обществен консенсус за това, какви да бъдат тези проекти и какви цели ще решат е особено важно, добави ученият от БАН.

Приоритет трябва да бъдат науката и образованието, реструктурирането на икономиката и инвестициите в човешките ресурси. Демографската криза и търсенето на решения за намаляване на нейните негативни ефекти продължава да остава един от основните приоритети в развитието на страната.

„В Плана за устойчивост и възстановяване има четири основни направления, но те са формулирани много общо и вие можете да ги напълните с каквото пожелаете съдържание. На практика това, което ни се представя за обществен дебат, са основните насоки на възстановителния план на Европа. Приемайки тези приоритети и в техните рамки трябва да открием конкретните национални приоритети в рамките на средносрочните и дългосрочни национални цели и стратегии за развитие, по които все още не успяваме да се солидаризираме като общество“, заяви проф. Белева.

Например, нужен е отговор на въпроса доколко повишаването на енергийната

ефективност на сградите, наред с проекти за по-ефективно и енергоспестяващо осветление на градовете (част от а плана за възстановяване) решават кардиналния въпрос за бъдещето на енергетиката в България.

„Това решава ли въпроса за структурата на нашите енергийни източници, за енергоемкостта на произвежданата продукция, за намаляване на вредните емисии и за съдбата на въгледобива и другите източници на енергия“, каза икономистът.

Според нея цифровата свързаност и дигитализацията на икономиката са проблеми, които и непрекъснато повтаряме "и глухите започнаха да ги чуват" без да постигаме реални за обществото резултати.

„Говорим от много време за електронни протоколи, електронни рецепти, но резултат няма. Седем месеца от началото на пандемията лошата координация и липсата на дигитализация води до разкарване на болни хора, разпространение на вируса заради неудачни управленски решения“, отбеляза проф. Белева.

Тя е категорична, че здравната система внушава повече чувства за хаос, отколкото за добра организация и целенасоченост в решенията.

„Имаме смърт на хора в линейки пред болници, имаме хора, които звънят по телефони и никой не им се обажда от другата страна. Имаме паника в обществото, която се разпространява и чрез социалните мрежи, защото нямаме няколко елементарни неща. Сред тях са добре артикулирана в обществото схема какво прави човек, когато смята, че е заразен, когато състоянието му се влошава. Защо трябва да се обръща към социалните мрежи в търсене на лечение? Ние всички сме съпричастни към лекарите, медицинските сестри и персонал, защото те не могат да стоят по 24 часа на телефоните. Но като общество можехме да се организираме много по-отрано, ако бяхме достатъчно последователни в подготовката за втора вълна на пандемията през есента. Не само студентите по медицина, но и други групи от обществото могат да се обучат и да бъдат ползи в тази критична ситуация. Имаме капацитет, но всичко е въпрос на организация“, подчерта проф. Белева.

Според нея, за съжаление, България върви по по-негативния сценарий в развитие на икономиката (минус 8,5% спад на БВП за второто тримесечие и намаление на заетостта от около 5,5%). „По спад на БВП страната ни се намира на 12 място в Европейския съюз, т.е. нито е най-напред, нито е най-назад, но това нищо не означава. Равнището на заетост е спаднало чувствително, а сравнително ниското равнище на безработица може да бъде следствие на много фактори, вкл. излизане от пазара на труда. Може да очакваме положителна корекция през третото тримесечие заради сезонната заетост и добрия вътрешен туризъм“, посочи тя.

Тя подчерта, че нарастват рисковете пред българската икономика.

„Първият риск, с който вече се сблъскваме, е недостатъчното, несвоевременно реструктуриране на здравните услуги от гледна точка на очаквания есенен пик на коронавирусната криза. Твърде оптимистично са били настроенията, че може да ни се разминие. Това означава, че реструктурирането в здравната система ще трябва да се извършва при нарастването на броя на заразените с COVID-19, на починалите и карантинирани“, заяви проф. Белева.

Важен въпрос е в каква степен един добър зимен туристически сезон се подкрепи туризма, в каква степен държавата ще подкрепи реструктурирането на индустрията с проекти, стимулиращи българския бизнес чрез плана за възстановяване и устойчивост.

„Не толкова размерът на средствата е от значение, колкото начинът на тяхното ефективно използване“, обобща проф. Белева.

Създават ли се погрешни обществени нагласи към влизането ни в Еврозоната

Еврозоната е шанс, в нея някои страни печелят, но други губят, според експерт
2 юни 2020 12:27

У нас се създават погрешни обществени нагласи към влизането ни в Еврозоната.

Тя е шанс и възможност - в нея **някои страни печелят, а други губят**, каза в интервю за БТА проф.Даниела Бобева от Института за икономически изследвания при БАН.

"Валутният борд отпада от датата на приемане на еврото. Системата на валутен борд е отказ от самостоятелна парична политика, тоест за разлика от другите страни без борд, ние нямаме какво да загубим. Само че ще участваме в общата парична политика на еврозоната. Ние нямаме сега достъп до нея, но плащаме нейната цена, тъй като сме фиксирани към еврото, а икономиката е тясно обвързана с тази на еврозоната. **Голяма грешка е да се твърди, че трябва да влезем в еврозоната, за да има кой да ни спасява, ако се провалим.** Дори един народен представител беше казал, че еврозоната е "автокаска", коментира тя.

Положителните моменти от присъединяването на страната ни към Еврозоната, както и рисковете от такава стъпка бе темата на пленарния доклад, който експертът представи пред участниците в международната научна конференция, проведена се в Икономическия университет във Варна и посветена на 100-годишнината от създаването на висшето учебно заведение.

"За разлика от всички страни, които се присъединиха към еврозоната, **към нас се прилага неравно третиране**, като достъпът до VM II беше обвързан с редица условия, едно от които е присъединяването към банковия съюз, но не като пълноправен член, а със статут на т.нар. тясно сътрудничество. Това означава, че банковият надзор ще се осъществява вече от Европейската централна банка, а не от националния банков надзор. **БНБ няма да има изобщо право на глас при взимането на всички решения за системните български банки.** ЕЦБ ще отнема и дава лицензи, ще налага санкции на банките, ще получава от тях такси за това, че ги надзирава и т.н.", уточни експертът.

"Аз виждам голям риск в това за системата. Първо, банковият съюз не е доказал че надзирава добре банковата система на еврозоната. Второ, очевидно т.нар. тясно сътрудничество е доста рисково, след като **ниито една от държавите извън еврозоната не се присъедини досега.** Това ще бъде една от цените, които трябва да платят страните, които желаят да влизат в еврозоната - засега само България и Хърватия."

Очакванията на проф. Бобева са, заради кризата с пандемията, **следващите две години да са достатъчно трудни за българската икономика и без влизане във Валутния механизъм.**

По думите ѝ предстоящите предизвикателства ще съвпаднат и със значителните структурни проблеми, с които трябва да се справя икономиката във връзка с т.нар. **Зелено споразумение, което е сред основните приоритети на настоящата ЕК.**

"Зеленият пакт е основен приоритет на тази Европейска комисия, която включва изпълнението от държавите членки на пътна карта от над 30 ангажмента, които **ще засегнат не само секторите с въглеродни емисии, но и всички останали, които не отговарят на разработваните нови изключително високи екологични стандарти.**"

Валутният механизъм не е "чакалня" и това е фундаментална грешка, включително на представители на правителството, да разбират така присъединяването. Докато левът е в механизма **трябва да се провеждат политики, които да поддържат валутния курс стабилен, да се предпазва той от вътрешен и външен натиск,** счита Бобева.

"Нашата икономика е преживяла доста сътресения след въвеждането на Валутния борд и, въпреки че курсът удържа на значителни вътрешни и външни шокове, не трябва да се счита, че това е автоматичен процес. Той изисква да се правят структурни реформи, които да ограничат рисковете от натрупване на дисбаланси, които могат да навредят на стабилността. Валутният курс и цялата икономика ще бъдат обект на непрекъснат анализ и мониторинг от страна на Европейската централна банка и еврозоната, а **решенията за курса вече няма да се взимат само от нас.**"

Участието във VM II без сътресения е **едно от условията за приемането на еврото,** като минималният срок е две години.

"**Не трябва да прехвърляме цялата "вина" за очакваните ни икономически проблеми на вируса** - икономиката ни започна да се забавя още през миналата година, а липсата на структурни реформи натрупа дисбаланси в нереформирани сектори като енергетиката, здравеопазването, държавните предприятия и други.

За съжаление, вземайки предвид тези тенденции, **едва ли можем да очакваме реални ползи от самото присъединяване в механизма; няма да имаме никакъв допълнителен достъп до финансови ресурси, а за евентуални грешки ще плащаме изцяло ние.** За съжаление, VM съвсем не е чакалня, а за нас е нещо повече

от тест, необходимо зло, ако искаме да влезем в еврозоната и то в най-проблемния период от нейното функциониране."

Опитът на други страни показва, че **се вдигат цените при смяната на националната валута с евро.**

Две са причините, поради които се очаква да се покачат цените - първо, при обмяната нашите цени ще се сближат до европейските и второ, икономиката ни не е готова да се присъедини поради по-слабата конвергенция и това ще доведе до сътресения, смята експертът.

"И двете опасения са възможни, но все по-малко основателни. Отдавна българските цени не са най-ниските в ЕС, особено що се отнася до някои стоки от първа необходимост. Ако ние се бяхме присъединили към еврозоната през 2007 г., тогава щеше да има значителен ценови шок. **Възможно е да има ценови ефект, но той ще дойде от самата обмяна - от евентуално закръгляване и от спекулативно покачване на цените.** А това зависи от подготовката на страната за процеса, така че да се пресекат или поне намалят спекулативните опити. Затова се правят специални програми, провеждат се информационни кампании. Въвежда се двувалутно изписване на цените доста преди въвеждането на еврото."

Според Бобева, важна мярка е **сключването на споразумение с големите търговски вериги за ограничаване на изкуственото покачване на цените**, което ще тласка и другите търговци да не спекулират. Най-важна обаче е ролята на самите потребители, които трябва да наказват спекулантите, като просто не купуват от тях, уточни тя..

"В края на краищата цените на стоките зависят от много фактори и момента на извършване на обмяната, но опитът на балтийските страни, които се присъединиха наскоро към еврозоната с подобен на нашия паричен режим показва, че **покачването на цените беше под 1 процент.** Разбира се, това е обща инфлация - стоките за дълготрайна употреба по-малко се повлияват от процеса, докато колкото по-празни са потребителските кошници, толкова по-значим ще е ефектът."